

Motion till riksdagen 2025/26:3984

av **Katarina Luhr m.fl. (MP)**

med anledning av prop. 2025/26:160 Ny kärnkraft i Sverige – fler möjliga platser vid kusten

Förslag till riksdagsbeslut

Riksdagen avslår proposition 2025/26:160 Ny kärnkraft i Sverige – fler möjliga platser vid kusten.

Motivering

Propositionen innehåller förslag som syftar till att möjliggöra utbyggnaden av kärnkraft på fler platser vid kusten. De föreslagna ändringarna innebär att förbudet mot kärntekniska anläggningar inom kustområdena och skärgårdarna i Bohuslän från gränsen mot Norge till Brofjorden, i Småland och i Östergötland från Simpevarp till Arkösund och i Ångermanland från Storfjärden vid Ångermanälvens mynning till Skagsudde och på Öland tas bort. Ändringarna innebär också att förbudet mot kärntekniska anläggningar inom kustområdena och skärgårdarna från Brofjorden till Simpevarp och från Arkösund till Forsmark, utmed Gotlands kust, på Östergarn och Storsudret på Gotland samt på Fårö på andra platser än där det redan finns vissa industriella och liknande anläggningar tas bort. Ändringarna föreslås gälla samtliga kärntekniska anläggningar som omfattas av regeringens tillåtlighetsprövning enligt 17 kap. 1 § 1 miljöbalken. Ändringarna påverkar inte prövningen av kärntekniska anläggningar i övrigt. Därmed kommer det även fortsättningsvis att krävas en prövning i det enskilda fallet innan en kärnteknisk anläggning kan komma till stånd. Ändringarna föreslås träda i kraft den 15 juli 2026.

Miljöpartiet avslår propositionen

Mot bakgrund av den kritik som lyfts från en majoritet av remissinstanserna samt det som anförs nedan om det bristfälliga underlaget till och de skadliga konsekvenserna av regeringens förslag om att möjliggöra utbyggnaden av kärnkraft på fler platser vid kusten, föreslår Miljöpartiet att riksdagen avslår förslaget. Detta bör riksdagen besluta.

Propositionen hotar natur-, kulturmiljö- och friluftsvärden i Sveriges kust- och skärgårdslandskap

En majoritet av remissinstanserna avstyrker eller är negativa till förslaget om att möjliggöra utbyggnaden av kärnkraft på fler platser vid kusten. De aktuella bestämmelserna i miljöbalken som propositionen avser förändra syftar till att skydda natur-, kulturmiljö- och friluftslivsvärden. Regeringens proposition innebär att ge möjlighet för storskaliga anläggningar av industriell karaktär vid delar av den i dag obrutna kusten. Naturvårdsverket påpekar att förslaget riskerar att devalvera områdenas samlade värde i och med att det går emot själva syftet med bestämmelserna i miljöbalken som till stora delar handlar om att kust- och skärgårdslandskap med de högsta samlade natur-, kulturmiljö- och friluftslivsvärdena ska få behålla sin nuvarande karaktär av vidsträckta obrutna landskap och undvika ytterligare fragmentering långsiktigt.

I sitt remissvar understryker även Naturvårdsverket att verket inte delar promemorians slutsats att skyddet för natur- och kulturvärden kommer att kunna upprätthållas genom den prövning som alltid ska göras i det enskilda fallet innan en kärnteknisk anläggning kan komma till stånd – detta eftersom syftet med bestämmelsen är att se till helheten och bevara karaktären av obrutet landskap i ett sammanhängande område och inte enbart se till en enskild plats.

Historiskt har det uppvärmda kylvattnet från kärnkraftsreaktorer haft stora konsekvenser för den lokala kustmiljön på de orter där kärnkraftverk anlagts i Sverige och runt om i världen. Det uppvärmda kylvattnet får stor påverkan på havet och skärgården som ekosystem, och byggnationen av kraftverket och den infrastruktur som behövs – kanalsystem för inledning av kylvatten, tunnlar för utsläpp av uppvärmt kylvatten, hamnar, vägar, kraftledningar osv. – leder till en omfattande omgörning av kustlandskapet.

Förslaget bygger på undermåligt underlag och dess konsekvensanalyser är bristfälliga

Flera centrala remissinstanser pekar på att förslaget bygger på undermåligt underlag och att dess konsekvensanalyser är bristfälliga. Naturvårdsverket skriver att förslaget inte har ”föregåtts av en närmare analys av konsekvenserna för de höga natur-, kulturmiljö- och friluftslivsvärden som i dag skyddas av de aktuella bestämmelserna i miljöbalken”. Chalmers skriver att promemorian ”inte innehåller ett tillräckligt utvecklat beslutsunderlag för de föreslagna ändringarna av lokaliseringsreglerna för kärntekniska anläggningar. Motiveringarna ... är svagt underbyggda, och flera centrala konsekvensområden, inklusive säkerhets- och beredskapsfrågor, behandlas endast översiktligt”. Havs- och vattenmyndigheten framför att ”frågan om vilka förändringar som kan vara lämpliga i 4. kap. miljöbalken kräver mer utvecklad genomlysning och utredning än vad

som redovisas i promemorian”. KTH framför följande i sitt remissvar: ”i detta perspektiv är promemorian överlag en aning ’tunn’ i sina kortfattade motiveringar till en lagförändring som kan komma att få mycket omfattande påverkan på de svenska kustlandskapen och miljön”.

Ny kärnkraft bromsar Sveriges klimatomställning och ökar hushållens elkostnader

Syftet med regeringens proposition 2025/26:160 är att möjliggöra ny kärnkraft i Sverige. Regeringen har vid ett stort antal tillfällen framfört att ny kärnkraft skulle vara nödvändig för att klara klimatomställningen och säkra elsystemets leveranssäkerhet. Det här påståendet har ifrågasatts av flera experter, däribland från Energiforsk¹ och Energimyndigheten². Forskare vid Institutet för Näringslivsforskning³ samt från KTH, LTU, LTH och Chalmers⁴ framhåller att ny kärnkraft inte är en nödvändighet för vare sig elsystemets stabilitet eller behovet av mer el för att klara klimatomställningen.

Det statliga stöd till ny kärnkraft som regeringen beslutat om riskerar att aktivt motverka uppfyllelsen av klimatmålen och försämma Sveriges konkurrenskraft. Flera remissinstanser varnar i sina remissvar på propositionen om statlig medfinansiering för att ett omfattande statligt stöd till ny kärnkraft riskerar att tränga undan investeringar i annan fossilfri elproduktion, i effekthöjningar och livstidsförlängningar av existerande elproduktion, som vattenkraft och kärnkraft, och i ny förnybar energi. Detta ökar risken för elbrist i närtid och bromsar elektrifieringen. Att utbyggnaden av det förnybara bromsar in leder dessutom till högre elpriser för svenska företag och hushåll. Kostnaden för det statliga stödet till kärnkraft ska finansieras med en ny elskatt för Sveriges elkonsumenter, något som kommer att leda till högre elkostnader för hushållen.

Grön baskraft ger effekt när vinden inte blåser

Att ny kärnkraft vore nödvändigt för att klara leveranssäkerheten i ett elsystem med stora mängder väderberoende elproduktion stämmer inte. Utmaningar med såväl leveranssäkerhet som tillfälliga pristopp hanteras snabbare och mer kostnadseffektivt genom politiska åtgärder som möjliggör mer förnybar elproduktion, energieffektivisering och grön baskraft. Grön baskraft innefattar reglerbar, förnybar produktion samt lagring och tekniker för systemflexibilitet som kan skalas upp för att balansera elsystemet. Konkret handlar det om höjd effekt i vattenkraften, mer flexibilitet och effekt från kraftvärmen samt gasturbiner drivna med förnybara bränslen och storskalig energilagring. Det handlar också om flexibilitet exempelvis i form av smart styrning av elbilsladdning, tvåvägsladdning och smart styrning av värmepumpar. Dessa tekniker ger ett stabilt och robust elsystem. Skånes effektkommission har visat att regionens självförsörjningsgrad av eleffekt kan öka från dagens 15 procent till minst 50 procent 2030 under årets alla timmar genom att framför allt satsa på sol-, land- och havsbaserad

¹ <https://www.svt.se/nyheter/inrikes/regeringen-utreder-inte-alternativ-till-karnkraft>.

² <https://www.aktuellhallbarhet.se/energi-och-resurs/energi/regeringens-karnkraftssamordnare-tillrattavisas-av-energimyndigheten/>.

³ <https://www.svd.se/a/4oPJoE/holmberg-och-tangeras-karnkraftens-bidrag-till-kraftsystemet-ar-inte-oersattligt>.

⁴ <https://www.dn.se/debatt/svaga-argument-fran-regeringens-karnkraftssamordnare/>.

vindkraft, batterier, energieffektivisering och efterfrågefleksibilitet. Flera remissinstanser har pekat på att regeringens kärnkraftsstöd riskerar att hämma investeringar i andra kraftslag och lösningar, som exempelvis effekthöjningar i vattenkraft och kraftvärme samt ny land- och havsbaserad vindkraft. Miljöpartiet har i motionerna 2025/26:3273, 2023/24:2855 samt 2025/26:3507 föreslagit flera åtgärder för att realisera potentialen i förnybar elproduktion, energieffektivisering samt grön baskraft. Miljöpartiet vill i denna följdmotion påminna om förslagen i dessa motioner samt särskilt understryka vikten av planeringsmål för mer tillgängliggjord el till 2030 och 2035, planeringsmål om 10 GW grön baskraft till 2030 samt investeringsstöd för grön baskraft.

Avslutningsvis, förslaget i den aktuella propositionen innebär att de bestämmelser som tidigare införts för att skydda känsliga och världsunika miljöer ska kunna trumfas av byggandet av nya kärnkraftverk. Det riskerar omfattande och oåterkalleliga konsekvenser för våra kulturmiljöer längs kusterna men också för lokala näringsidkare, turism, rekreation och friluftsliv och värdefull och unik natur. Miljöpartiet anser därför att propositionen ska avslås i sin helhet.

Katarina Luhr (MP)

Linus Lakso (MP)

Amanda Palmstierna (MP)

Emma Nohrén (MP)

Rebecka Le Moine (MP)